

KONEC DOBER – VSE DOBRO

19. aprila se je v Trstu končal dvodnevni mednarodni znanstveni posvet o škofu Matevžu Ravnikarju. Organizatorjem posveta iskreno čestitam, saj je bilo možno vse spremljati preko interneta. Na spletni strani tega članka <http://www.vace.si/ravnikar-klinc.pdf> so bližnjice do vseh referatov, do video poročil Radija Vatikan v slovenskem jeziku, in transkripcija Ravnikarjevega uvoda iz Svetega pisma za mlade ljudi, v katerih pojasnjuje svoj odnos do ustvarjanja slovenskega knjižnega jezika pri katerem je intenzivno sodeloval.

Čeprav mi je Murphy ponagajal, da se osebno nisem mogel udeležiti srečanja, sem bil po drugi strani bogato nagradjen z materialom, ki ga zdaj z bližnjicami na spletu posredujem vam. Ob letu osorej pa vam bom posredoval vtise iz predstavitve zbornika. Več torej na spletu!

Izr. Prof. Dr. Primož Klinc, DVM, Dipl. ECAR (European College of Animal Reproduction)

se je pred petdesetimi leti rodil na Vačah v številčni, kmečki in delavni družini Štefke in Milana Klinca (Vače 67), kot sedmi od desetih otrok. Že od otroštva se je zato srečeval z domačimi živalmi, ki jih na njihovem dvorišču nikoli ni manjkalo.

Osnovno šolo je obiskoval na Vačah kot vsi njegovi bratje in sestre. Na kmetiji je ostal njegov mlajši brat Sandi z družino. Tudi ostali bratje in sestre so prišli do svojih poklicev in si ustvarili družine. To je bila za tisti čas (~ 1977) najštevilčnejša mlada družina na Vačah.

S čim vse se pa sedaj ukvarja naš znanstvenik - abrahamovec, kaj proučuje in poučuje na Veterinarski fakulteti, kot vodja Eksperimentalnega centra za domače in laboratorijske živali (UL-VF), pa si boste lahko prebrali, če boste uporabili bližnjico:

<http://www.vace.si/klincprimoz.pdf>

Rad nas imam, če mi verjamete ali ne! Zvonček Norček

PROGRAM MEDNARODNEGA ZNANSTVENEGA POSVETA O TRŽAŠKO-KOPRSKEM ŠKOFU MATEVŽU RAVNIKARJU
(Vače, 1776–Trst, 1845) 18. in 19. april 2023.

Ljubljana, 18. april 2023, Velika dvorana Teološke fakultete UL, Poljanska cesta 4
Trst, 19. april 2023, Peterlinova dvorana, via Gaetano Donizetti 3

Organizatorji: Inštitut za zgodovino Cerkve Teološke fakultete Univerze v Ljubljani v sodelovanju z Društvom slovenskih izobražencev iz Trsta in Inštitutom za socialno in versko zgodovino iz Gorice

Organizacijski odbor: Matjaž Ambrožič, Dejan Pacek, Tomaž Simčič, Miha Šimac

Posvet sta finančno omogočila: Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani in Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

Častna pokrovitelja posveta:

Ijubljanski nadškof in metropolit msgr. Stanislav Zore OFM in apostolski administrator tržaške škofije nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi

LJUBLJANA

Torek, 18. April

Častni pokrovitelj prvega dne posveta je ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Stanislav Zore OFM

9.00 Pozdravni nagovori - BLIŽNJICA

1. SKUPINA - BLIŽNJICA

Moderator: **Miha Šimac**

9.20 **Boris Golec**: Rodno okolje, rod in družinske razmere škofa Matevža Ravnika

9.40 **Bogdan Kolar**: Matevž Ravnika – študent in učitelj v Ljubljani

10.00 **Matjaž Ambrožič**: Matevž Ravnika – bogoslovni profesor, ravnatelj semenišča in stolni kanonik

10.20 **Luka Vidmar**: Matevž Ravnika in slovenski prepoved

10.40–11.00 Razprava

11.00–11.20 Odmor

2. SKUPINA - BLIŽNJICA

Moderator: **Luka Vidmar**

11.20 **Martina Orožen**: Ravnika je prispevek k oblikovanju norme knjižne slovenščine

11.40 **Irena Orel**: Jezikovne posodobitve v Ravnika je izdajah nabožnih in šolskih knjig

12.00 **Stane Okoliš**: Ravnika je prevodi in priredbe knjig za šolsko in katehetsko rabo

12.20–12.40 Razprava

13.00–14.00 Kosilo

3. SKUPINA - BLIŽNJICA

Moderator: **Bogdan Kolar**

14.20 **Samo Skralovnik, Nina Ditmajer:** Ravnikarjev pozabljen prevod Pentatevha

14.40 **Irena Avsenik Nabergoj:** Semantično polje ljubezni v izvirniku in v Ravnikarjevem prevodu Pete Mojzesove knjige

15.00 **Alan Tedeško:** Ravnikarjev prevod spokornih psalmov iz hebrejščine

15.20 **Marjan Turnšek:** Ravnikarjeva teološka in pastoralna usmerjenost

15.40–16.00 Razprava

TRST

Sreda, 19. april

Častni pokrovitelj drugega dne posveta je apostolski administrator tržaške škofije, nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi

9.00 Pozdravni nagovori

1. SKUPINA - BLIŽNJICA

Moderator: **Renato Podbersič ml.**

9.20 **Ilaria Montanar:** Razlogi za Ravnikarjevo posvetitev za tržaš-kokoprskega škofa v ljubljanski stolnici

9.40 **Igor Grdina:** Od modernizacijskih reform prek revolucije do navidezne restavracije

10.00 **Salvator Žitko:** Tržaško–koprška škofija in njen odnos med mestom Trst in škofijo v času Ravnikarjevega škofovanja

10.20 **Ivan Portelli:** Javno šolstvo v tržaško-koprski škofiji v letih Ravnikarjevega škofovanja

10.40–11.00 Razprava

11.00–11.20 Odmor

2. SKUPINA - BLIŽNJICA

Moderator: **Ivo Jevnikar**

11.20 **Liliana Ferrari:** Protokol tržaško-koprskega škofijskega ordinariata v letih 1831–1845

11.40 **Miha Šimac:** Ravnikarjev pogled na stanje v tržaško-koprski škofiji v luči vizitacij

12.00 **Tomaž Simčič:** Škof Ravnikar in njegovi sodelavci

12.20–12.40 Razprava

13.00–14.00 Kosilo

3. SKUPINA - BLIŽNJICA

Moderator: **Salvator Žitko**

14.20 **Renato Podbersič ml.:** Mihael Verne – sodelavec škofa Ravnikarja

14.40 **Andreja Klasinc Škofljanec:** Oporoka škofa Matevža Ravnikarja

15.00 **Ivo Jevnikar:** Škof Ravnikar v slovenski in italijanski historiografiji ter publicistiki

15.20–15.40 Razprava

Zaključek posveta

***

Po zaključku posveta je bil organiziran obiska Ravnikarjevega groba na tržaškem pokopališču.

Dvoje poročil slovenske redakcije Radia Vatikan o mednarodnem znanstvenem posvetu o škofu Ravnikarju

<https://www.youtube.com/watch?v=6ehH-BDIO7w>

<https://www.youtube.com/watch?v=WJp7uBlKKAc>

ZGODBE SVETIGA PISMA ZA MLADE LJUDI (UVOD)

Iz nemškiga prestavil Matevž Ravnikar,
desete šole cesarsek kraljev vučenik

PERVI DEL

ZGODBE STARIGA ZAKONA

V LUBLJANI, 1815

Na prodaj per Adamu Henriku Hohnu,
bukvovezu

Vidil

Jur Gollmayr, m. p.

Dekan, in veliki Namestnik

Bral

Kremnicer, m. p.

Natisnejo naj se.

Auersberg, m.p.

LJUBI OTROCI IN MLADENČI!

Vem, de je ni skorej reči, nad ktiro bi toljko veselja, kakor nad lepimi povestmi ali storjami, imeli. Polne bukve jih nate! Ena od druge je lepši. Pa res so vse, in po versti, po ktiri so se godile, grede ena za drugo.

Od teh zgodob se pač sme reči, de so vsiga sveta nar lepši zgodbe. Zakaj pogledjte! On ljubi Bog sam jih je rekel nam na prid v posebne bukve popisati. Tem bukvam se pravi sveto pismo, in torej tem zgodbam – svetopismiske zgodbe, ali zgodbe iz svetiga pisma.

Vsih vsih zgodob kar jih je v svetim pismu, pa ne najdete v teh bukvah, ampak le tiste bote našli, ki se vam permerijo, kar jih je bol vumevnih, bol lepih in podvučnih za mlade ljudi. Kar še vumeti ne morete, ali kar vam ni treba vedeti, je opušeno. Torej smo tem bukvam: zgodbe iz svetiga pisma za mlade ljudi, ime dali.

Prav lepo in očitno boste iz tih bukv pregledali, kaki dober in prijazen že od začetka sveta je bog bil do ljudi, in kako iz ljubezni do njih je clo svojega ljubiga sinu Jezusa Kristusa zadnič poslal na svet. Iz vsake povedi skorej boste božjo vsigamogočnost, svetost, pravico, in njegovo previdnost spoznavali. Pa nad nečimur ne lepši in čistejši, kakor nad Jezusam Kristusam, in kar je on vučil, delal in trpel. Po njemu se veličastvo, prijaznost in vsa vsa božja ljubeznivost odkrije. Svetiga pisma zgodbe vam bodo nar lepši navuk od boga, nar lepši od vere po tem takim.

Tudi od mnogih otrok bote brali v tih bukvah. Brali v njih boste, postavim, Abelna, Sema, Jafeta, Izaka, Jožefa, Davida, Samvela, Daniela, Tobija. Nad temi boste veselje imeli. Kakor v zerkalu ali špeglu nad njimi bote vidli, kak kaj lepiga je, če je človek boga boječ, in pa dober in jak. Pa brali boste tudi hude otroke, postavim, Kajna, Hama, Jožefove brate, Opna, Pineza, Absolona. Ne bo vam njih življenje všeč. Nad njim se boste hudobijo studiti vučili, in drugih pregreških vas bodo varovali v enake zabresti. Tako le vas bodo svetopismiske zgodbe v samočistih izgledih bogaboječnost vučile. Kej hočete kaj lepšiga navuka?

Če vkakšino besedo v teh bukvah zadenete, de je precej ne vumeste, nikar berš ne recite, de je izmišlena: poprašajte koga drugiga. Krajnske so vse, in tu ali tam po Krajnskim doma. Pač redka ktira je nova, pa lohka vumeti. Ves krajnski jezik bi mi obožali, ako bi nobena beseda v bukve ne smela, če le v kaki vasi ni domača. Nektire besede so bol po Gorenskim, druge po Dolenskim ali po Notranjskim v navadi. Zakaj bi mogla le Gorenska, Dolenska ali Notrajnska obvelati? Nismo vsi Krajnci? Pa, reči po pravici, nisim jih besed veliko jiskal ne po Gorenskim ne po Dolenskim, ampak po svojim sim pisal, kakor sim jih se nekadaj v svojimu kraju pastir že navučil. Torej pa tudi mislim, de me boste otroci in pastirji od vučenih veliko bol vumeli. Od otrok in mladenčov svojiga kraja sim si tega svest. Vi imate še bol nepokaženo Krajnšino; vučeni radi Nemšino, Latinšino, ali Lahovšino vmes brodiyo, in tudi clo krajnsko besedo tako po ptuje stavijo, de praviga Krajnca všesa bole. Večidel pravijo po kmetih takim, de prevučeno govore. Drugim, ktiri se lepši Krajnščine derže, pravimo, de jo po domače povedo. Pa tudi med kmečkimi ljudmi je še veliko zbrodene Krajnščine, in clo kmet se sčasama te kolobocje tako pervadi, de misli prav lepo povedati, če postavim namest: sim spoved opravi, reče, sim spoved dolj položil. Skorej bi ga vprašal, kam jo je položil, na tla ali pod klop? Ta kolobocja ves krajnski jezik obruzda, in ga ptujim slovencam perostudi, in Krajnca po nedolžnim v zaničovanje spravi. In če pojde tako, nas bo tako deleč kolobocija perpravila, da ne bomo zadnič znali ne Krajnskiga na Nemškiga. Vam na čast tedaj, ljubi moji mladi Krajnci! Sim se tiste zbrodene Krajnščine ogibal. Nele mi Krajnci, šedeset milijonov ljudi govori slovenki jezik, in vsim pridejo naše bukve simtertje v roke, in gerdo je, jelite, če nam očitajo, de smo Krajnci vso besedo zkazili? Torej vsaki pametni Krainc more sam želeti, de se v bukvah sej čista Krajnščina perhrani. Res je scer, te moje bukve niso savolo Krajnščine, ampak zavolo lepiga nauka pisane. Pa kdo nima raji, de se mu koščik tudi beliga kruha is lepe rute po perilu, kakor iz vmasane nagnusne cunje poda? Jelite otroci! Še jedli bi ga ne? Ravno tako spakdrana beseda še taki lepi navuk, če vam ne, pa drugim slovencam, perskuti. Ravno za to, ker je lepi navuk meni in vam le tejko per serci, tudi mislim, de ga moremo v lepo, čedno besedo obleči

Nektiriga izrečovanja pa tudi ne smem tajiti, de res po Krajskim ni kaj navadno, postavim, kadar pišem: te bukve zbravši bom kmalo druge dobil, namest reči: po tem, kadar bom te bukve zbral, bom kmalo druge dobil. Jurja življenje mi otevsiga bom s vsim preskerbel, namest reči: Jurja, ktiri mi je življenje otel, bom s vsim preskerbel. Andreju toljko hudiga prebivšimu se bolj zdaj godi, namest reči: Andreju, ktiri je toljko hudiga prebil, se bolj zdaj godi. Take izrečovanja, pravim, res niso kaj zlo po Krajskim v navadi. Pa v duhu so Krajskiga jezika, tako govore vsi drugi slovinci, tako so naši krajnski spredniki vsi govorili, kar se iz starih nekrajnih krajnskih bukuv pokaže, tako je sveti Ciril pred devetimi vekmi ali devet sto letmi še pisal v našim jeziku. Tako govore in pišejo še zdaj kmalo unkraj Štajerskiga. Tako so zadnič sploh začeli pisati tudi po Koroškim in po Štajerskim; in povsod je to prav, zakaj bi le nam Krajncam ne bilo? Krajnska beseda se tako grozno lepo okrajša, in kar je še več vredno, je dobičik, de bomo sčasama tudi drujih slovincov bukve lohka vumevali, in naše oni. Iz Pemsckiga, iz Dunaja, od vsih krajov nas Krajnce hvalijo zavolo tega. Zakaj bol skerbe drugi slovinci za nas in naše besede lepoto, kakor mi sami za-se. Ni kaj lepo to, pa res je. Pa zmiraj ne sme biti taka. Vsaki narod, kadar se začne nkoljko otesavati, začne to per svoji domači besedi, de jo očedi. Ako tedaj tudi mi tako storimo, ktiri pametni Krajnc bo marnje delal? Tega braniti se pravi Krajnce v nič tlačiti, in pot jim do veči vuma saperati. Mene tega Bog vari! Ne le vam, otroci in mladenči ! ampak tudi odrašenim Krajncam sim to le hotel povedati.

Sklenem s prošnjo, ljubi otroci in mladenči! De radi in pridno berite te bukve, in kakor v njih dobri otroci, zlasti pa kakor mladenič Jezus, taki si biti perzadenite. Jes pa bom skušal berš ko berš tudi novi Zakon dopisati, in podati vam ga v roke.

V Ljubljani 28. Dan Kozaperska 1815